

مسافران مرگ

آنها که از سفر مرگ بازگشتند

عارف قربانی

ترجمه‌ی مرتضی مرادی
(نارما)

- سرشناسه: قربانیان، رف، ۱۳۸۰ -
- عنوان قراردادی: شاید همه کان‌های سدهای فارسی
- عنوان و نام پدیدآور: مسافران مرگ، بنده: عارف قربانی؛ مترجم: مرتضی مرادی (نارما)
- مشخصات نشر: کرمانشاه، مهاباد، عرب، ۱۳۹۰
- مشخصات ظاهری: ۳۳۸ ص: مصرع
- شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۹۳-۱۳-۹
- وضعیت فهرست نویسی: فیبا
- موضوع: نبرد انفال، عراق، ۱۹۸۶-۱۹۸۹ م.
- موضوع: Anfal Campaign, Iraq, ۱۹۸۶-۱۹۸۹
- موضوع: نسل‌کشی -- کوردستان (عراق)
- موضوع: (Genocide -- Kurdistan) Iraq: Province
- موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- فجایع -- عراق
- موضوع: Iran-Iraq War, ۱۹۸۰-۱۹۸۸ -- Atrocities -- Iraq
- موضوع: بازماندگان جنگ -- خاطرات
- موضوع: Combat survival -- Diaries
- موضوع: حلبچه (عراق) -- تاریخ -- بمباران، ۱۹۸۸ م.
- موضوع: Bombardment -- History -- Halabjah (Iraq), ۱۹۸۸
- شناسه افزوده: مرادی، مرتضی، ۱۳۶۵، مترجم
- رده بندی کنگره: ۷۱۸/۷۰۴۴۲ DS۹ ۱۳۹۷ ش ۲۰۴ ق ۷۱۸/۷۰۴۴۲
- رده بندی دیویی: ۵۵۱۷۵۰۸
- شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۱۷۵۰۸

مسافران مرگ (جلد سوم)

عارف قربانی

ترجمه‌ی: مرتضی مرادی (نارما)

ویراستار: پوریا الماسی

طراح گرافیک: عطیه مولایی

صفحه‌آرایی (استودیو وینر): میثم باقری

ناظر فنی چاپ: علی عبداله‌زاده

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۸، کرمانشاه

کلیه حقوق برای نشر ماهتاب غرب محفوظ است

شابک: ۹-۱۳-۶۱۹۳-۶۲۲-۹۷۸

شابک دوره: ۵-۱۱-۶۱۹۳-۶۲۲-۹۷۸

دفتر نشر ماهتاب غرب:

دبیراعظم، پاساژ حافظ، طبقه‌ی سوم

تلفن: ۰۸۳-۳۷۲۳۸۴۵۰

(۰۰۹۸)۹۳۹۹۲۶۲۶۲

نوسینگی چاپ و پخش سانگای ماهتابی غرب:

کرمانشاه، ده‌بیرنه‌عزم، پاساژ حافظ، قاتی سیه‌م

ته‌ه‌فون: ۰۸۳-۳۷۱۱۱۲۵

Email: Mahtab_book@yahoo.com

مرکز پخش: پخش کتاب ماد

آدرس: سنندج، چهارراه شهدا،

شهر کتاب عزتی، طبقه‌ی اول

تلفن: (۰۰۹۸)۹۱۸۵۳۱۱۳۳۷

ناوه‌ندی ب‌لا وکرده‌وه: کتیبی ماد

ناونیشان: سنه، چوارپنیانی شه‌هیدان،

شاره‌کتیبی عیزه‌تی، قاتی به‌که‌م

ته‌ه‌فون: (۰۰۹۸)۹۱۸۵۳۱۱۳۳۷

فهرست مطالب

گفته‌های یکی از افسران بلندپایه‌ی ارتش عراق در حضور امام حسین	۱۰
مقدمه	۱۳
آن‌ها که از سفر مرگ بازگشتند	۱۹
آمار و لیست انفال‌شدگان چند روستای کوردستان	۱۸۱
مختصری از سرنوشت انفال‌شدگان	۲۱۱
اسناد	۲۳۵
فرشتگان عرعر	۳۱۱

انفال روستایی قبل از عملیات اصلی انفال

چیمین، نام دوروستای نزدیک به ورودی شهر کرکوک است و در شمال شرقی این شهر واقع شده است و تنها چند کیلومتر با شهر فاصله دارند. هیچ یک از ساکنان دوروستای مذکور اطلاعی از تاریخ ساخت روستا آگاهی ندارند و درباره‌ی تاریخ روستاها می‌گویند: «چندین نسل در اینجا زندگی کرده‌ایم، در گذشته‌های دور بر سر راه کاروان‌ها قرار داشته و روستاهایی آباد و پربرکت بوده‌اند. اهالی به کشاورزی و دامداری اشتغال داشتند و به دلیل نزدیکی به شهر کرکوک روزانه محصولات خود را در بازار شهر به فروش رسانده‌اند، به همین دلیل اهالی این روستاها ثروتمند و همیشه پذیرای رهگذران و مهمانان بوده‌اند».

در تاریخ جنبش و قیام‌های ملت ما همیشه نقش چشمگیری داشته‌اند. در جریان قیام شیخ محمود، قیام سپتامبر و قیام - دسامبر - شرکت داشته و هر کدام چندین شهید دارند. در حال حاضر این دوروستا نیز سابقه ممنوعه محسوب می‌شوند و به صاحبان اصلی اجازه‌ی بازگشت به سرزمین آب و جدادیشان داده نشده تا بر خاکی که خداوند به آن‌ها بخشیده و آنجا از مادر می‌ترند بده‌اند، کار کنند. از سویی به دلیل موقعیت استراتژیک و نزدیکی این دوروستا به شهر کرکوک و از سویی دیگر به دلیل خاک حاصلخیز منطقه از سوی اعراب اشغال شده و عشایر عرب را در آن‌ها ساکن کرده‌اند.

این دوروستا همیشه چون دو عروس زیبا در آغوش کرکوک درخشیده‌اند و به همین دلیل هم حکام عراق یکی پس از دیگری با کینه و چون دشمن به آن‌ها نظر داشته‌اند. از دهه‌ی ۶۰ میلادی تا زمان انفال چندین بار از سوی ارتش

عراق مورد حمله و توپباران قرار گرفته‌اند. بارزترین حمله‌ی وحشیانه به روستای چیمین بزرگ که ۱۲۰ خانوار داشت در تاریخ ۱۹۸۳/۸/۲۸ صورت گرفت. اهالی روستا برای در امان ماندن از توپباران به غاروارهی «غریبه کوژراو» که پناهگاهی مطمئن برای نجات از مرگ بود، پناه بردند. اما کینه و وحشیگری قوای مهاجم بیش از آنی بود که به زنان و کودکان رحم کند. یکی از هلی‌کوپترها آن‌ها را تعقیب و نارنجکی دستی را به سوی غارواره پرتاب می‌کند که منجر به شهادت ۱۳ نفر از اهالی روستا می‌شود. بین شهدا کودکی ۷ ساله نیز حضور داشت. علاوه بر این ۱۲ تن از اهالی روستا نیز به شدت مجروح شدند. همین جاعل خونین سبب شد از آن پس روستای چیمین بزرگ به روستای «چیمین شهیدان» مشهور شود.

چیمین علیا نیز به روستایی با ۶۵ خانوار جمعیت بود چون خواهرش، چیمین شهیدان چمدین، در مورد حمله‌ی وحشیانه‌ی ارتش عراق قرار گرفت. در تاریخ ۱۹۸۶/۹/۳ به روستا حمله شد و تمام خانه‌ها را سوزاندند.

اهالی روستا که از چندین سال پیش همان جاساکن بودند، یک بار دیگر روستا را از نو ساختند. یک بار دیگر و در تاریخ ۱۹۸۷/۴/۲۸ در جریان بمبارانی شدید اکثر خانه‌های روستا ویران شدند. نهایت و در تاریخ ۱۹۸۷/۱۱/۱۱ که به روز سیاه چیمین مشهور است روستا خاکستر شد. پس از آنکه علی حسن المجید (پسرعموی صدام) به عنوان مسئول عالی مقام منصوب شد، انتخاب شد، به وی اختیار تام برای کشتار داده شده بود. وی تصمیم گرفت بود تمام کوهستان را ویران کند و کوردها را به زندان بفرستد. قبل از هر جای دیگر، برای نشان دادن خود و ابراز کینه‌توزی و وحشیگری خود در مقابل کوردها بعد از ظهر روز ۱۹۸۷/۱۱/۱۰ به روستای چیمین علیا حمله کرد. تا غروب آفتاب با چندین فروند هواپیمای جنگی و پیلاتوس روستا را بمباران کردند، اکثر خانه‌ها ویران و شمار زیادی از تراکتورها و ماشین‌های مردم منفجر شدند. با فرار سیدن شب بخشی از مردم که در ویرانه‌ها مانده بودند از ترس حمله‌ی روز بعد خود را به مناطق آزاد رساندند. روز بعد یعنی ۱۹۸۷/۱۱/۱۱ نیروی عظیمی متشکل از تکاوران ویژه‌ی محافظان نفت کرکوک همراه با چندین واحد نظامی و نیروهای ویژه‌ی دیگر به فرماندهی سرهنگ بارق

عبدالله حاجی حنطه به روستا حمله کرده و با انواع مختلف سلاح روستا را هدف قرار دادند. همچنین با چندین دستگاه لودر که آن‌ها را اجاره کرده بودند روستا را با خاک یکسان کردند.

هنوز شماری از مردم روستا باقی مانده و از ترس خود را در ویرانه‌ها مخفی کرده بودند که در حمله‌ای وحشیانه خانه‌ها بر سرشان خراب شده و در نهایت روستا را به آتش کشیدند. شماری از مردم به مناطق اطراف و کنار رودخانه‌ها و باغ‌ها پناه برده بودند. چون تعداد نیروهای مهاجم زیاد بود و منطقه را به طور کامل محاصره کرده بودند شماری از اهالی که بیم سوختن در خانه‌هایشان را داشتند حین فرار دستگیر شدند. شمار دستگیر شدگان ۱۳ نفر بود که جوان ۱۵ ساله تا پیرمرد ۷۰ ساله بین آن‌ها دیده می‌شود. دست و چشمان همه را بسته و در روستا هم‌راست ران کردند و در نهایت آن‌ها را با لودر زیر خاک و خرابه‌های خانه‌هایشان مدفون کردند. این ۱۳ نفر عبارتند از:

۱. عزیز عبدالقادر، متولد ۱۹۳۸ میلادی

۲. آغا عزیز عبدالقادر، متولد ۱۹۶۷ میلادی

۳. واحد احمد رمضان، متولد ۱۹۴۴ میلادی

۴. احمد واحد احمد رمضان، متولد ۱۹۷۱ میلادی

۵. ابوبکر قادر، متولد ۱۹۳۸ میلادی

۶. فایق ابوبکر قادر، متولد ۱۹۷۲ میلادی

۷. مجید عارف خالد، متولد ۱۹۳۳ میلادی

۸. ناظم حمید عارف خالد، متولد ۱۹۷۷ میلادی

۹. احمد غریب فتاح، متولد ۱۹۴۷ میلادی

۱۰. حمید عبدل محمد، متولد ۱۹۳۶ میلادی

۱۱. فقیه محمد عثمان، متولد ۱۹۳۷ میلادی

۱۲. جمعه جوامیر امین، متولد ۱۹۶۵ میلادی

۱۳. شاکر طاهر رشید، متولد ۱۹۳۵ میلادی

همچنین چهار نفر دیگر دستگیر شدند که باری آن‌ها را به کرکوک منتقل کرد و

تا امروز از سرنوشت آن‌ها اطلاعی در دست نیست. این چهار نفر عبارتند از: «محمد طه نورالدین»، «احمد نورالدین»، «طارق نصرالدین» و «نصرت کاکه حمه نوری».

نیروهای مهاجم پس از تخریب روستا مناطق اطراف را زیر و رو و تمام زنان و کودکانی را که در کوه‌ها و مناطق اطراف پناه گرفته بودند را دستگیر کردند، دستگیر شدگان که ۱۰۶ نفر بودند ابتدا به کرکوک و سپس به کوت و عماره منتقل شدند و به مدت ده ماه سخت‌ترین شرایط ممکن را تحمل کرده و غیر انسانی‌ترین رفتارهای ممکن در حق آن‌ها روا داشته شد. پس از پایان آخرین مرحله‌ی انقالب و عفو عمومی، سلام شده اهالی چیمین علیا آزاد و به اردوگاه‌های اجباری منتقل شدند و تا امروز در آوارگی و بدور از سرزمین آبا و اجدادیشان زندگی می‌کنند.